EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 8.1.2008
KOM(2008) 865 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl įvairių vištų dedeklių auginimo sistemų, visų pirma reglamentuojamų Direktyvoje 1999/74/EB

{SEK(2007) 1750}

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl įvairių vištų dedeklių auginimo sistemų, visų pirma reglamentuojamų Direktyvoje 1999/74/EB

(Tekstas svarbus EEE)

1. PAGRINDINĖ INFORMACIJA

1999 m. liepos 19 d. Tarybos direktyvoje 1999/74/EB nustatyti minimalūs vištų dedeklių apsaugos standartai[1] ir visų pirma nuostatos, taikytinos nepagerintų ir pagerintų narvų sistemoms ir alternatyvioms (auginimo ne narvuose) sistemoms.

Direktyvoje numatyta, kad vištų dedeklių laikymas nepagerintų narvų sistemose bus draudžiamas nuo 2012 m. sausio 1 d. Direktyvoje Komisija taip pat įpareigojama pateikti Tarybai ataskaitą remiantis moksline nuomone dėl vištų dedeklių įvairių auginimo sistemų atsižvelgiant į patologinius, zootechninius, fiziologinius ir etologinius aspektus bei poveikį aplinkai ir sveikatai. Ataskaita taip pat turi būti grindžiama įvairių sistemų socialinių ir ekonominių padarinių bei jų poveikio Bendrijos ekonominiams partneriams tyrimu[2]. Direktyva yra papildyta teisės aktais dėl vištas dedekles laikančių įmonių registracijos[3], kiaušinių ženklinimo[4] ir maisto saugos aspektų[5].

Gyvūnų apsauga ir gerovė yra labai svarbūs Bendrijos politikos aspektai. Prie EB sutarties Amsterdamo sutartimi pridėtame protokole dėl gyvūnų apsaugos ir gerovės teigiama, kad Bendrija kreipia ypatingą dėmesį į gyvūnų gerovę formuodama ir įgyvendindama Bendrijos žemės ūkio, transporto, vidaus rinkos ir mokslinių tyrimų politiką. Pagrindiniai tikslai ir pagrindinės veiksmų kryptys, nustatytos 2006 m. priimtame Bendrijos veiksmų plane dėl gyvūnų apsaugos ir gerovės[6], yra tinkamos ir šiai ataskaitai.

---

1 OL L 203, 1999 8 3, p. 53

2 Visi tyrimai ir pozicijų dokumentai, naudojami šiame komunikate, yra išvardyti Komisijos darbiniame dokumente Nr. SEC (2007)1750. Visi dokumentai, kuriuose daroma nuoroda į tą dokumentą, yra cituojami jų originalo kalba.

3 Komisijos direktyva 2002/4/EB dėl vištas dedekles laikančių įmonių, kurioms taikoma Tarybos direktyva 1999/74/EB, registravimo (OL L 30, 2002 1 31, p. 44).

4 Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1028/2006 dėl prekybos kiaušiniais standartų (OL L 186, 2006 7 7, p. 1) ir Komisijos reglamentas Nr. 557/2007, nustatantis išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1028/2006 dėl prekybos kiaušiniais standartų įgyvendinimo taisykles (OL L 132, 2007 5 24, p. 5).

5 Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 852/2004 dėl maisto produktų higienos (OL L 139, 2004 4 30, p. 1) ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 853/2004, nustatantis konkrečius gyvūninės kilmės maisto produktų higienos reikalavimus (OL L 139, 2004 4 30, p. 55).

6 COM(2006) 13 galutinis.

2. ĮVAIRIOS VIŠTŲ DEDEKLIŲ AUGINIMO SISTEMOS

2.1. Patologiniai, zootechniniai, fiziologiniai ir etologiniai aspektai

2004 m. lapkričio mėn. Komisijos prašymu Europos maisto saugos tarnyba (EMST) pateikė mokslinę ataskaitą ir nuomonę dėl vištų dedeklių įvairių laikymo sistemų gerovės aspektų[7], kur patvirtinta, kad gyvūnų sveikatos ir elgsenos aspektai yra labai svarbūs gyvūnų gerovei. Dėl gyvūnų sveikatos nuomonėje pabrėžiama, kad infekcinės ligos gali pasireikšti bet kurioje laikymo sistemoje, tačiau tas pasireiškimas įvairiose sistemose bus skirtingas. Laikant lauke kontaktas su laukiniais gyvūnais kelia pavojų sveikatai, o laikant patalpose svarbus pavojaus sveikatai veiksnys yra dažnesnis paukščių tarpusavio sąlytis dėl didesnio laikymo tankumo ir aplinkos, kurioje patogeno tankumas linkęs didėti. Apskritai galima daryti išvadą, kad sąlyčio su infekcijos sukėlėjais tikimybė ir atitinkamos pasekmės yra nulemtos aplinkos veiksnių, valdymo sistemų ir higienos priemonių.

Mokslininkai pateikė tokius motyvus dėl pagrindinių aspektų, kurie svarbūs ūkiuose laikomų vištų dedeklių gerovei ir sveikatai:

– Traumuojantis kapojimas snapu yra rimta problema ir gali sukelti didelį audinių pažeidimą, kanibalizmą bei mirtingumą. Kapojimo pavojus mažėja gerėjant ūkininkavimo metodų kokybei, pavyzdžiui, ekstensyviose sistemose, ir kai geresni ūkininkavimo įgūdžiai bei geresnės vadovų žinios apie rizikos veiksnius. Sisteminio snapų apipjaustymo naudojimas norint kontroliuoti traumuojantį kapojimą yra mokslininkų kritikuojamas kaip skausmingas būdas.

– Kanibalizmas yra netikėta problema, kurią gali būti sunku valdyti ir kuri dažnai nulemia didelį mirtingumą. Sunkesnės pasekmės yra alternatyviose sistemose[8], ypač vištoms, kurių snapai nėra pažeisti.

– Kaulų lūžiai yra retesni pagerintuose narvuose laikomų vištų ir alternatyviose sistemose, kuriose laikomų vištų kaulai yra akivaizdžiai stipresni ir kaulų lūžių pasitaiko mažiau negu nepagerintuose narvuose laikomų vištų.

– Kojų ligos ar krūtinkaulio keteros deformacijos pasitaiko daugiausia dėl netinkamos laktų konstrukcijos.

– Dėl mirtingumo rodiklių kai kuriuose dideliuose pagerintuose narvuose ar alternatyviose sistemose – naujausi tyrimai rodo[9], kad tobuliausių didelių pagerintų narvų ar alternatyvių sistemų naudojimas gali leisti pasiekti nedidelius mirtingumo rodiklius.

---

7 Komisijos prašymu pateikta gyvūnų sveikatos ir gerovės mokslininkų grupės nuomonė dėl vištų dedeklių įvairių laikymo sistemų gerovės aspektų.

8 Laikymo ne narvuose sistemos, kaip nurodyta Direktyvos 1999/74/EB I skyriuje.

9 LayWel, 3 darbo dokumentų paketas, p. 58 ir kt.

Dėl gyvūnų elgsenos prioritetų EMST nuomonėje padaryta išvada, kad vištos labiau mėgsta dėti kiaušinius lizde, pageidautina uždarame lizde ir suformuotame iš jau turinčio formą arba galimo suformuoti substrato. Todėl laikymo sistemose tinkami ir adekvačiai paskirstyti lizdai turėtų būti numatyti. Taip pat labai svarbūs elgsenos veiksniai yra gėrimas, lesinimas, maitinimasis ir galbūt prausimasis dulkėse. Be to, svarbūs paukščių gerovės aspektai yra poilsis ir tupėjimas ant laktų, ir visi paukščiai turėtų turėti galimybę būti ant laktų tuo pačiu metu. Visų pirma elgsenos prioritetas yra naktinis tupėjimas ant pakeltų laktų ir kiti būtini judesiai, kaip antai maitinimasis ir prausimasis dulkėse. Jeigu vištos negali atlikti tokių labai svarbių veiksmų, tai gali lemti didelį išsekimą, nuovargį ar susižalojimą, kas yra žalinga jų sveikatai ir gerovei.

Buvo įrodyta, kad mažesnis laikymo tankumas, kuris naudojamas pagerintuose narvuose, šiuo požiūriu yra naudingas. Tačiau vištų elgesio modelis pagerintuose narvuose vis dar yra riboto pobūdžio, palyginti su alternatyviose sistemose laikomomis vištomis.

2.2. Visuomenės sveikatos ir aplinkos apsaugos aspektai

EMST nuomonėje ir ataskaitoje yra specialus skyrius apie įvairių laikymo sistemų įtaką maisto saugai (mikrobiologiniai ir cheminiai pavojai).

Dabartiniai mokslinių tyrimų duomenys neleidžia daryti išvados, kad kurios nors laikymo sistemos reikėtų atsisakyti dėl pavojaus visuomenės sveikatai.

Dėl vištų laikymo poveikio aplinkosaugai Komisijos atliktame tyrime 2005 m. padaryta išvada, kad visų intensyvių kiaušinių gamybos sistemų plėtra turėjo didelį neigiamą poveikį vandens bei oro kokybei ir kraštovaizdžiui[10]. Tačiau vis labiau akivaizdu, kad ateityje tobulinant vištų dedeklių laikymo sistemas reikės atsižvelgti į visus su tvarumu susijusius aspektus[11].

2.3. Tinkami Bendrijos finansuojami mokslinių tyrimų projektai

Bendrijos iš dalies finansuojamu mokslinių tyrimų projektu „*Welfare implications of changes in production systems for laying hens*“ (LayWel[12]) siekiama optimizuoti vištų dedeklių auginimo sistemas ir ypač pagerintų narvų sistemas. Šis 2006 m. baigtas projektas patvirtina, kad nepagerinti narvai kelia nuolatines gyvūnų gerovės problemas. Buvo nustatyta, kad alternatyvios laikymo sistemos, išskyrus nepagerintus narvus, leidžia užtikrinti patenkinamą vištų dedeklių gerovę, nors dar reikalingi tolesni moksliniai tyrimai. Įvairaus dydžio grupių, įvairių laikymo sistemų konstrukcijų, skirtingų genotipų bei paukščių su apipjaustytais snapais ir paukščių su neapipjaustytais snapais mirtingumo rodikliai gerokai skiriasi. Tyrimas rodo, kad dideliuose pagerintuose narvuose mirtingumas gali būti mažas.

---

10 http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/pig_poultry_egg/eggsum_en.pdf.

11 Atnaujinta ES darnios plėtros strategija, http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st10/st10117.en06.pdf

12 http://www.laywel.eu/

Projekte "EGGDEFENCE[13]" teigiama, kad laikymo sistema, kuri yra tik vienas iš galimų užteršimo kelių, neturi įtakos *Salmonella* prasiskverbimui į kiaušinius. Todėl buvo numatyti tolesnių mokslinių tyrimų projektai dėl susijusių problemų. SAFEHOUSE[14] projekte bus analizuojama kiaušinių užterštumo epidemiologija ir *Salmonella* bei kitų zoonozių sukėlėjų paplitimas tarp vištų dedeklių atsižvelgiant į aplinką, kurioje laikomos vištos, taip pat bus atlikti rizikos vertinimo tyrimai, kurie leis apibūdinti ir reitinguoti pavojų kiaušinių vartotojams. Be to, papildomu projektu RESCAPE[15] bus įgyvendinta multidisciplininė strategija vištų (veisimas) ir kiaušinių (kiaušinių gynybos mechanizmai, kiaušinių nukenksminimas ir rūšiavimas) lygiu siekiant sumažinti kiaušinių, netinkamų žmonių maistui, patekimo į maisto grandinę pavojų.

Galiausiai, Bendrijos finansuojamu Gerovės kokybės projektu[16] siekiama įtraukti gyvūnų gerovės aspektus į maisto kokybės grandinę. Gyvūnų gerovės rodiklių rengimas ir jų naudojimas gerovės sąlygų stebėsenai bus priemonės reaguoti į vartotojų poreikį gauti patikimą ir skaidrią informaciją apie taikomus gyvūnų gerovės standartus. Tuo siekiama pagerinti gyvūnų gerovei palankių produktų konkurencingumą.

2.4. Socialinis ir ekonominis poveikis bei įtaka Bendrijos ekonominiams partneriams

Komisija finansavo nepriklausomą įvairių vištų dedeklių laikymo sistemų socialinio ir ekonominio poveikio tyrimą[17] (Agra CEAS tyrimas). Tyrime analizuojamos auginimo išlaidos ir ES augintojų konkurencingumas atsižvelgiant į gyvūnų gerovės reikalavimų įgyvendinimą, taip pat modeliuojama padėtis ES uždraudus naudoti nepagerintus narvus bei įvairūs Europos kiaušinių rinką veikiančių galimų ateities pokyčių scenarijai. Taip pat buvo atsižvelgta į papildomus duomenis dėl Direktyvos 1999/74/EB socialinių ir ekonominių pasekmių (žiūrėkite priedą).

Reikėtų pažymėti, kad iki šiol yra prieinami tik riboti duomenys dėl pagerintų narvų. Agra CEAS tyrimo duomenimis, auginimo išlaidos (kintamos ir fiksuotos) ES padidės diegiant aukštesnius gyvūnų gerovės standartus. Gamintojų inicijuotame tyrime teigiama, kad auginimo išlaidos galėtų išaugti iki maždaug 10 %, palyginti su nepagerintais narvais[18].

---

13 http://ec.europa.eu/research/agriculture/projects/qlrt_2000_01606_en.htm

14 http://www.safehouse-project.eu/index.php?rub=Egg_contaminating_zoonotic_pathogens. 3 metų trukmės projektas pradėtas 2006 m. spalio 1 d.

15 https://www.rescape-project.eu. 3 metų trukmės projektas pradėtas 2006 m. spalio 1 d.

16 http://www.welfarequality.net.

17 „*Study on the socio-economic implications of the various systems to keep laying hens*", galutinė ataskaita, *Agra CEAS Consulting Ltd.* pateikta Komisijai, atnaujinta 2005 m. versija.

18 „*Impact of the EU Council Directive 99/74 „welfare laying hens" on the competitiveness of the EU egg industry*", p. 21.

Tačiau kiaušinių gamybos papildomos laikymo vištidėje vietoje laikymo nepagerintuose narvuose išlaidos yra vertinamos 1,3 cento, o papildomos kiaušinių gamybos laikant laisvai vietoje laikymo nepagerintuose narvuose išlaidos – 2,6 cento[19]. Vertinant tai, kad kiaušinio iš nepagerinto narvo savikaina yra vidutiniškai 9 centai, nepagerintų narvų pakeitimas pagerintais galėtų padidinti kiekvieno kiaušinio savikainą mažiau negu 1 centu.

Agra CEAS tyrimo duomenimis, augintojo gamybos pelnas kilogramui kiaušinių didėja keičiant nepagerintus narvus vištide arba pereinant prie laisvo laikymo sistemos. Taikant laisvo laikymo sistemas augintojų gamybinis pelnas yra du kartus didesnis palyginti su nepagerintų narvų sistemomis. Ekologinio ūkininkavimo sistemose gamybinis pelnas nėra toks pats kaip laisvo laikymo sistemose. Analizuojant gamybinį pelną buvo akivaizdu, kad nors pelnas didėja esant aukštesnio lygio gyvūnų gerovės standartams, vienam ūkiui tenkanti produkcija apskritai gali ir sumažėti.

Dabartiniai kai kurie ES augintojų praradimai yra susiję su tokiais veiksniais kaip tarifai ir transporto išlaidos[20]. ES augintojų artumo rinkai svarba yra reikšmingas veiksnys prekiaujant kiaušiniais su lukštais. Dėl riboto kiaušinių su lukštais tinkamumo vartoti laiko kiaušiniai iš trečiųjų šalių importuojami kaip perdirbti kiaušiniai (milteliai ar skysti), kurių atžvilgiu reikia pripažinti konkurencijos stoką.

2.5. Vartotojų požiūris į vištų dedeklių gerovę

2005 ir 2006 m. ES buvo atlikti du EUROBAROMETRO tyrimai dėl vartotojų požiūrio į gyvūnų gerovę[21]. Jie rodo, kad gyvūnų gerovė yra klausimas, kurį piliečiai vertina kaip svarbų duodami vidutiniškai 8 iš 10 balų pagal svarbą. Piliečių požiūriu, visų pirma naminių paukščių (vištų dedeklių ir broilerių) gerovė turi būti prioritetinė gyvūnų gerovės politikos veiksmų sritis. Dėl vištų dedeklių gerovės 44 % vartotojų atsakė, kad jų gerove reikėtų susirūpinti labiausiai, palyginti su 42 % taip atsakiusiųjų dėl broilerių ir 28 % – dėl kiaulių. Svarbu tai, kad vištų dedeklių gerovė buvo įvertinta kaip bloga 58 % procentų apklaustųjų. Duomenys rodo, kad ES vartotojai paprastai galvoja, kad jie gali daryti įtaką gyvūnų gerovės standartams selektyviai pirkdami produktus. Tačiau atrodo, kad vartotojai nėra visapusiškai susipažinę su esamomis ženklinimo sistemomis, įskaitant ir kiaušiniams taikomą ženklinimą.

Dabartiniai pirkimo bruožai ES mastu rodo, kad vartotojai yra informuoti apie skirtingas vištų dedeklių laikymo sistemas ir kreipia dėmesį į etiketėje nurodytą auginimo sistemą. 16 procentų apklaustųjų nurodė, kad jie daugiausia perka kiaušinius, padėtus narvuose laikytų vištų; 10 % – perka kiaušinius, padėtus patalpose laikytų vištų taikant alternatyvias sistemas, o 38 % – kiaušinius, padėtus

---

19 Compassion in World Farming on the basis of the Commission's socio-economic study, pl. „*Alternatives to the barren battery cage for the housing of laying hens in the European Union*", p. 27.

20 Pl."*Impact of EU Council Directive 99/74/EC „welfare of laying hens" on the competitiveness of the EU egg industry*".

21 „*Attitudes of consumers towards the welfare of farmed animals*" ir „*Attitudes of EU citizens towards Animal Welfare*", pl. priedą „Tyrimai".

laisvai laikomų vištų. 18 % galvoja, kad jie nekreipia dėmesio į laikymo sistemą, o 8 % vartotojų atsakė, kad jie apskritai neperka kiaušinių.

Dauguma piliečių Europos Sąjungoje (57 %) teigė, kad jie sutiktų daugiau mokėti už kiaušinius, gautus taikant gyvūnų gerovei palankesnę auginimo sistemą. Kalbant išsamiau – 25 % apklaustųjų nurodė, kad jie sutiktų mokėti papildomai 5 %, 21 % sutiktų mokėti papildomai 10 %, 7 % sutiktų papildomai mokėti 25 % ir 4 % sutiktų papildomai mokėti daugiau negu 25 %.

EUROBAROMETRO tyrimų rezultatus patvirtina ir duomenys apie alternatyvių laikymo sistemų plėtrą. Agra CEAS tyrimų duomenimis, ES vištų dedeklių pulkų, laikomų ne narvuose, dalis nuo 1993 m. iki 2003 m. padidėjo nuo 3,56 % iki 11,93 %.

Vartotojų interesai toliau analizuojami vykdant Gerovės kokybės[22] projektą.

2.6. Įmonių registravimas ir kiaušinių ženklinimas

Kaip numatyta Direktyvoje 1999/74/EB, Komisijos direktyva 2002/4/EB valstybės narės įpareigojamos registruoti visas kiaušinių gamybos įmones ir priskirti joms ūkininkavimo metodą, valstybę narę ir registracijos numerį nurodantį kodą. Pagal prekybos kiaušiniais standartus[23] A klasės kiaušiniai žymimi šiuo kodu. Be to, užrašas apie ūkininkavimo sistemą, nurodomas ant pakuotės, turi būti aiškiai matomas, lengvai įskaitomas ir naudojant apibrėžtas sąvokas. Ūkininkavimo sistemos yra nurodytos remiantis Direktyva 1999/74/EB su papildomais reikalavimais dėl kiaušinių, gautų taikant laisvo laikymo sistemas.

Apskritai iš trečiųjų šalių importuojami A klasės kiaušiniai žymimi kilmės šalies ISO kodu prieš tai nurodant „neatitinka EB standartų“, jeigu nėra atliktas atitikimą EB standartams patvirtinantis Komisijos vertinimas.

Dabar galiojanti kiaušinių ženklinimo sistema nenumato privalomo kiaušinių skirstymo atsižvelgiant į tai, ar jie gauti iš nepagerintų ar pagerintų narvų. Leidžiama savanoriškai papildomai nurodyti, jeigu kiaušinis padėtas pagerintame narve laikytos vištos.

Be to, ūkininkų organizacijos, gyvūnų gerovės organizacijos ir mažmeninės prekybos įmonės keliose valstybėse narėse parengia vis didesnį ženklinimo schemų, nurodančių apie palankumą gyvūnų gerovei, skaičių. Tiriami jų pastebimumas ir poveikis rinkai[24].

2.7. Bendrosios žemės ūkio politikos (BŽŪP) tinkamumas vištų auginimui

Kaimo plėtros politikoje yra numatyta galima parama gyvūnų gerovės priemonėms[25]. Valstybėms narėms, siekiančioms didesnės gyvūnų gerovės, gali būti suteikta Bendrijos iš dalies finansuojama parama investicijoms į ūkius arba į žemės ūkio produktų perdirbimą ir prekybą jais.

---

22 http://www.welfarequality.net.

23 Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1028/2006 ir Komisijos reglamentas (EB) Nr. 557/2007.

24 Pl., pavyzdžiui, Gerovės kokybės ataskaitą Nr. 3.

25 Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai (OL L 277, 2005 10 21, p. 1).

2.8. Direktyvos 1999/74/EB įgyvendinimas ir vykdymas

Dauguma valstybių narių teisingai perkėlė Direktyvą 1999/74/EB. Tačiau iki šiol daugumoje valstybių narių augintojai padarė nedidelę pažangą diegdami pagerintus narvus arba pereidami prie alternatyvių sistemų. Tačiau Komisija yra informuota, kad didesnės mažmeninės prekybos įmonės keliose valstybėse narėse įgyvendina prekybos kiaušiniais, gautais taikant alternatyvias sistemas, strategijas.

FVO 2005 m. paskelbė ataskaitą apie daugelį 2004 m. įvykusių misijų dėl vištų dedeklių ūkių. Šių misijų metu paaiškėjo, kad kai kurios valstybės narės vis dar patiria sunkumų įgyvendindamos tą direktyvą. Kiekviena atitinkama valstybė narė pateikė Komisijai veiksmų planą, kaip jos numato ateityje spręsti šias problemas. Komisijos tarnybos imsis tolimesnių veiksmų, jei trūkumai dėl neatitikimo direktyvai ir toliau bus šalinami nepatenkinamai.

3. IŠVADOS

Gyvūnų gerovė yra svarbi vertybė ES piliečiams, kurie atrodo labai susirūpinę ūkiuose laikomų naminių paukščių ir ypač vištų dedeklių gerove. Pagal Tarybos direktyvą 1999/74/EB valstybės narės sutarė dėl įvairių priemonių, nustatančių minimalius vištų dedeklių apsaugos standartus, kai kurių nuostatų įgyvendinimo etapais iki 2012 m. atsižvelgiant į priemonės ekonominį poveikį.

Tyrimai parodė, kad gyvūnų sveikatos problemos, sukeltos alternatyvių sistemų, iš esmės gali būti sumažintos arba net ir išspręstos užtikrinant tinkamą valdymą arba tinkamai projektuojant. Pagerinti narvai yra tobulesni gyvūnų gerovės požiūriu palyginti su nepagerintomis narvų sistemomis, o ateityje jie gali būti dar patobulinti. O nepagerinti narvai gali sukelti rimtas gyvūnų sveikatos problemas, kurios yra būdingos šioms laikymo sistemoms. Moksliniuose tyrimuose padarytos išvados, kad nepagerintų narvų trūkumai yra didesni negu galimi pranašumai dėl mažesnio parazitų paplitimo, geros higienos ir paprastesnio valdymo. Tolesni moksliniai tyrimai yra ir išliks reikalingi norint įvertinti, kokiu mastu vištų dedeklių auginimo sistemose *inter alia* numatyti optimalūs gyvūnų gerovės bei maisto saugos standartai.

Tikrinimai parodė, kad kelios valstybės narės turi problemų dėl teisingo Direktyvos 1999/74/EB įgyvendinimo. Komisija toliau intensyviai stebės padėtį siųsdama kitas FVO misijas ir veiks užtikrindama atitinkamus tolesnius veiksmus po FVO misijų.

Vartojimo tendencijų vertinimas ES 15 valstybėse narėse rodo, kad reikšmingai ir reguliariai didėja kiaušinių, gautų iš ne narvuose laikomų vištų, vartojimas[26].

[26] „*Trends in laying hens numbers and the production and consumption of eggs from caged and non-caged production systems*", Agra CEAS, p. 18.

Aiški informacija vartotojams yra labai svarbus veiksnys leisti augintojams prekiauti kiaušiniais, gautais taikant gerovės požiūriu palankias auginimo sistemas. Šiomis aplinkybėmis reikėtų pažymėti, kad perdirbtiems kiaušiniams, skirtingai nuo tiesiogiai maistui skirtų kiaušinių, nėra taikomas joks įstatyminis reikalavimas dėl su gerove siejamo ženklinimo.

Jau dabar tam tikri mažmenininkai ir maisto verslo subjektai prekiauja daugiausia ne narvuose laikytų vištų padėtais kiaušiniais. Atliekami moksliniai tyrimai siekiant išnagrinėti kokiais būdais mažmenininkai gali turėti naudos iš įvairaus tipo gyvūnų gerovės sistemų[27]. Bet koks nepagerintų narvų draudimo atidėjimas iškraipytų konkurenciją ir baustų tuos augintojus, kurie jau investavo į alternatyvias arba pagerintų narvų sistemas, kurios atitinka mokslo ir technologijų pažangą.

4. REKOMENDUOJAMI VEIKSMAI

4.1. Naujų galimybių konkurencingumui sudarymas

ES taikomi aukšti gyvūnų gerovės standartai, įskaitant ir vištoms dedeklėms taikomus standartus, turėtų būti skatinami kaip prekybos ir konkurencinis pranašumas Europos lygiu naudojant priemones, kurios jau numatytos ir aptartos Bendrijos veiksmų plane dėl gyvūnų gerovės ir apsaugos, kaip antai:

– skatinti viešąjį ir privatų sektorių teikti prioritetą investicijoms į mokslą, informavimui ir mokymui šioje srityje;

– skatinti informavimo kampanijas dėl auginimo sistemų atsižvelgiant į nustatytus prekybos kiaušiniais standartus;

– užtikrinti suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimą visoje tiekimo grandinėje (pvz., augintojų, perdirbėjų, mažmenininkų, viešojo maitinimo įmonių, vartotojų, vyriausybių, NVO);

– išnagrinėti galimybę sukurti bendrą ES sistemą leidžiant taikyti su gyvūnų gerove siejamą ženklinimą remiantis gerovės rodikliais ir Europos lygiu įteisintomis sertifikavimo schemomis. Toks perspektyvinis tyrimas turėtų būti atliktas remiantis bendrais „geresnio reglamentavimo“ principais, visų pirma atidžiai nagrinėjant ekonominį poveikį.

Vartotojams teikiama informacija apie vištų dedeklių sektoriuje taikomus aukštus gyvūnų gerovės standartus turi apimti tokius objektyvius duomenis:

– taikyti auginimo metodai;

– faktas, kad diegiantys aukštesnius gyvūnų gerovės standartus gamintojai patiria papildomas išlaidas, ir

– aukštesnių gyvūnų gerovės standartų taikymo įtaka kiaušinių kainoms.

---

[27] „*Retailers dealing with welfare schemes*“, p. 48.

Vartotojai turėtų būti užtikrinti, kad jie perka kiaušinius, gautus laikantis Europos vertybių. Gyvūnų gerovės siekimas ūkininkavimo sistemose yra priemonė tvariai plėtrai skatinti ir šias vertybes atitinkantis principas[28].

Ūkininkus reikėtų skatinti už aukščiausios kokybės produktų gamybą, kurie išsiskirtų iš kitų ir todėl galėtų būti premijuojami.

4.2. Naujų ūkininkavimo sistemų diegimas ir BŽŪP

Remiantis mokslinių tyrimų duomenimis, nerekomenduojama keisti dabar galiojančių Direktyvos 1999/74/EB nuostatų.

Naujų ūkininkavimo sistemų diegimas turi būti toliau remiamas technine ir ekonomine prasme. Valstybių narių valdžios institucijos turėtų pagrindinį dėmesį skirti techninei pagalbai ūkininkams ir skatinti juos pereiti prie naujų ūkininkavimo sistemų laikantis bendrų Europos vertybių, kuriomis jie gali pasinaudoti. Reikėtų apsvarstyti Reglamente (EB) Nr. 882/2004 numatytą mokymo galimybę.

Reikėtų išanalizuoti BŽŪP ir ypač kaimo plėtros politikos priemonių tinkamumą vištų dedeklių sektoriui ir jį padaryti labiau matomu, įskaitant paramą gyvūnų gerovės siekimą skatinančioms investicijoms į ūkius arba žemės ūkio produktų perdirbimą ir prekybą jais. Pagal BŽŪP galima finansuoti informavimo kampanijas, kuriomis siekiama atkurti vartotojų pasitikėjimą žemės ūkio produktais, įskaitant kiaušinius. Tai gali apimti ir paramą geresnio piliečių informavimo apie gyvūnų gerovę iniciatyvoms.

4.3. Moksliniai tyrimai

7-oje bendrojoje mokslinių tyrimų programoje yra pasiūlyta tema „Gyvūnų sveikatos, produktų kokybės gerinimas ir ekologinės bei žemų sąnaudų gyvulininkystės sistemų funkcionavimas integruojant veislininkystę ir naujoviškus valdymo metodus“[29]. Temos aprašymas apima naminių paukščių auginimo sistemas. Be to, numatytos kitos temos dėl genomikos priemonių ir genetikos taikymo gyvulininkystėje.

Reikėtų skatinti tolesnius mokslinius tyrimus ir teikti prioritetą vištų dedeklių auginimo sistemų optimizavimui ir su genetine atranka susijusių sveikatos bei gerovės problemų sprendimui. Reikėtų remti tolesnius mokslinius auginimo ne narvuose sistemų tyrimus, jei šios sistemos yra pelningos.

---

[28] Atnaujinta ES darnios plėtros strategija, http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st10/st10117.en.06.pdf. pl. “Good Practice Note Animal Welfare in Livestock Operations”, International Finance Corporation, http://www.ifc.org/ifcext/enviro.nsf./AttachmentByTitle/p_AnimalWelfare_GPN/$FILE/AnimalWelfare_GPN.pdf

[29] 2 tema, 2007 m. birželio 15 d. kvietimas 2A FP7-KBBE-2007-1-3-07, 2007/C133/07.

Jau pagal Gerovės kokybės projektą nustatytus gyvūnų gerovės rodiklius ir patikimas gyvulių ūkių stebėsenos sistemas reikia atnaujinti ir pakartotinai vertinti. Toliau reikėtų tęsti mokslinius prekybos gerovei palankiais produktais tyrimus, atliktus pagal minėtą projektą.

Reikia toliau nagrinėti gyvūnų gerovės reikšmę darnios plėtros strategijai.